

Кацуба Роман Миколайович
декан факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Землі рекреаційного призначення займають одну з особливих і важливих категорій земель у системі цінностей держави і суспільства. Назва даної категорії походить від терміну «рекреація» - від лат. «recreatio» (відпочинок). Як зазначається у ст. 14 Конституції України, земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Відповідно до ст. 18 Земельного кодексу України (далі – ЗК України), до земель України належать усі землі в межах її території, в тому числі острови та землі, зайняті водними об'єктами. Як нам відомо існує декілька категорій земель за основним цільовим призначенням: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; землі оздоровчого призначення; землі рекреаційного призначення; землі історико-культурного призначення; землі лісогосподарського призначення; землі водного фонду; землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення [1].

В свою чергу, землі рекреаційного призначення відіграють дуже важливу роль в нашому повсякденному житті, тому що вони є дорожчими ресурсами держави і забезпечують потреби суспільства які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. Тому, вважаємо за доцільне розглянути таке важливе і, з одного боку, актуальне питання, пов'язане з правовим регулюванням земель рекреаційного призначення.

Серед українських науковців з даної тематики виділяють праці В. І. Андрейцевої, Н. С. Гавриша, А. П. Гетьмана, Т. О. Коваленка, П. Ф. Кулинича, М.В. Шульги, Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та багато інших.

За даними Держземагенства України, площа земель цієї категорії становить 104, 6 тис. га. Постає питання за якими критеріями виділена ця цифра, тому що за даними того ж відомства лише пляжі Чорного моря та Азовського морів (довжина 2870 км) займають близько 116 тис. га. Розбіжності у даних свідчать про відсутність чіткого розуміння поняття «землі рекреаційного призначення» серед спеціалістів дослідників даної галузі.

Відповідно до ст. 51 ЗК України, до землю рекреаційного призначення належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших на-

селених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації [1].

Як зазначає М. В. Шульга, землі рекреаційного призначення є однією з категорій, що входить до складу земель України і можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності [2, с. 317].

Земельні ділянки рекреаційного призначення повинні використовуватися відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування та передбачають заходи з охорони земель. Виходячи вище зазначеного, можна виділити основні ознаки земель рекреаційного призначення – це організація масового організованого відпочинку населення у зв'язку з наявною сукупністю на них природних умов, генетичному та духовному оздоровленню людей.

Порядок визначення територій рекреаційними зонами на землях рекреаційного призначення залежить від їх місцезнаходження та виду природних об'єктів на них. Законодавство встановлює особливості оподаткування земель рекреаційного призначення земельним податком. Відповідно до п.276.2 ст. 276 ПКУ встановлені підвищені п'ятикратно ставки оподаткування за використання земельних ділянок рекреаційного призначення не за цільовим призначенням. З іншого боку, "вітчизняні заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів", розташовані на землях рекреаційного призначення, звільняються від сплати земельного податку (пп.282.1.8 ст. 282 ПКУ). Від сплати земельного податку також звільняються "підприємства, установи, організації, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, у тому числі аероклуби та авіаційно-спортивні клуби Товариства сприяння обороні України, - за земельні ділянки, на яких розміщені спортивні споруди, що використовуються для проведення всеукраїнських, міжнародних змагань та навчально-тренувального процесу збірних команд України з видів спорту та підготовки спортивного резерву, бази олімпійської та параолімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України" (пп.282.1.9 ст. 282 ПКУ).

Україна має великий потенціал для розвитку рекреаційних земель, зумовлені наявністю природних ресурсів, сіткою закладів і необхідної для їх діяльності інфраструктури на цих землях. Головна проблема вирішення пи-

тання щодо раціонального використання рекреаційних територій.

Виходячи з вищезазначеного, можна дійти висновку, що для покращання стану рекреаційного комплексу необхідна розробка заходів щодо створення мережі спеціалізованих об'єктів інфраструктури, розташованих поблизу національної мережі міжнародних транспортних коридорів, основних транспортних магістралей та туристичних маршрутів. Проведення робіт із реконструкції та удосконалення будівництва об'єктів інфраструктури. Вкрай потрібна розбудова перспективних рекреаційних територій та правильне визначення потреби використання. Також необхідний розвиток сільського зеленого туризму, який є одним із пріоритетних напрямів туристичної діяльності. Це дасть можливість приймати туристів у місцевостях з наявною туристичною інфраструктурою, але слабо розвинутою базою розміщення. Зробити більш розповсюдженими такі активні види відпочинку як пішохідний туризм, велотуризм, кінний туризм тощо. Розширити мережі туристично-інформаційних центрів в усіх регіонах держави.

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page>

2. Гетьман А. П., Шульга М. В., Статівка А. М. та ін. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: [монографія] / А. П. Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін.; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. – Х.: Право, 2012. – 317 с.

Кікінчук Василь Васильович,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри криміналістики
та судової експертології факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНО-ВІДМЕЖОВУЮЧІ ОЗНАКИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Доказування у кримінальному провадженні будь-якої категорії являє собою трудомісткий та енергоємний процес, який передбачає залучення слідчим значної кількості службових сил й технічних засобів. Зокрема, йдеться про таку важливу процесуальну форму використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві, як судова експертиза. Вона спрямована на встановлення фактичних даних, які неможливо встановити іншим шляхом та котрі мають істотне значення для органів досудового розслідування [1, с. 133].

Більше того, призначення і проведення судових експертиз є невід'ємним процесом у кримінальних провадженнях, адже в більшості випад-